

Historische Kring Baerne
Postbus 326
3740 AH Baarn
tel. (035) 5430377
e-mail:
hist.kringbaerne@zonnet.nl
Internet:
www.home.zonnet.nl/
hist.kringbaerne

Ereleden
J.M. v.d. Brink-van Wijkvliet
H. Bronkhorst
mr. C.C.M. Collard †

Voorzitter
T. Stein
Uytenbosch 22
3743 JD Baarn
tel. (035) 5420725

Algemeen Secretaris
J. Veldhuysen-Hogenaar
Nieuwstraat 19
3743 BK Baarn
tel. (035) 5430479

Penningmeester
G.B. Roskamp-Nijenhuis
Spoorstraat 7
3743 EG Baarn
tel. (035) 5423483

Overige bestuursleden
J. van Berkum
tel. (035) 5415949

H. Haas
tel. (035) 5414218

Werkgroep Oudheidkamer
Vacature

Werkgroep Oude Begraafplaats
Vacature

Werkgroep Archeologie
J.W.A.A. van der Laan
De Schoener 12
3742 HD Baarn
tel. (035) 5411656

Werkgroep Baerne
J. Kruidenier
Smutslaan 2A
3743 CG Baarn
tel. (035) 5417860

Ledenadministratie
N. Kuijt-Smit
Van Wassenaerlaan 16
3742 AH Baarn
tel. (035) 5418065
e-mail: ekuijt@zonnet.nl

Redactie Baerne
T. Biemans
F.J. Booy
H. Bronkhorst
J.C. Kruidenier

Eindredactie en lay-out
G. Brouwer / A. Twigt

Bezoekadres en bezoektijden Oudheidkamer

Hoofdstraat 1 Baarn. Ingang via de bibliotheek, lift naar jeugdbibliotheek. Op woensdagen van 14.00 tot 16.00 uur en op zaterdag van 11.00 tot 13.00 uur. Voor informatie of een afspraak kunt u tijdens openingsuren bellen met (035) 5430377 of een e-mail sturen: hist.kringbaerne@zonnet.nl

Contributie

Per adres: minimaal € 14,- per jaar

Verzendkosten buiten Baarn

Bij betaling van de contributie a.u.b. uw vrijwillige bijdrage in de verzendkosten overmaken.
Postbankrek.nr.: 41.92.133
Losse verkoop *Baerne*: € 2,50
Verkrijgbaar bij N. Kuijt-Smit,
Boekhandel Den Boer, Laanstraat 69,
Baarn en de VVV/ANWB, Brinkstraat 12, Baarn

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudig en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.
Het tijdschrift *Baerne* komt mede tot stand door Drukkerij Bakker Baarn

INHOUD

	pag.
Van de redactie	2
Ans van Egdome in gesprek met Cees van de Steeg	3
Bezoek aan 'Hoogerwerf'	8
Blik op de Brinkstraat (deel 6)	13
Honderd jaar beeldende kunst in Baarn (deel 3)	23
Verenigingsnieuws w.o.	27
programma 2006	27
nieuwe aankopen voor onze kring	27
boekbesprekingen	30

voorzijde omslag: voorgevel 'Hoogerwerf'. Plattegrond d.d. april 1903 van architect Jansen (archief Bouw- en Woningtoezicht gemeente Baarn)

VAN DE REDACTIE

Het hoofdartikel van dit nummer is het gesprek dat Ans van Egdom, op een mooie lenteavond in juni van dit jaar, had met ons lid van het eerste uur Cees van de Steeg. Cees behoeft bij de lezers van dit blad niet nader te worden geïntroduceerd. In dit exclusieve interview praat hij openhartig over zijn paleistijd, zijn verzameling Baarn-memorabilia en zijn populaire programma 'De tijd stond even stil', dat hij samen met Ans van Egdom voor de lokale televisie verzorgde.

Frits Booy vervolgt zijn 'wandeling' door de Brinkstraat met deel 6. In dit deel aandacht voor de winkels aan de even zijde, van 4b tot en met 12. Dat wil zeggen destijds, want de nummering – zoals de oplettende lezer opmerkte – is veranderd. Booy heeft vanzelfsprekend steeds de oude en nieuwe (tegenwoordige) nummering in zijn overzicht opgenomen. Veel aandacht deze keer voor de middenstanders Krant en Van Doorm.

Honderd jaar beeldende kunst in Baarn wordt ook vervolgd en wel met het derde deel. In deze aflevering lost de schrijver een raadsel op, zodat we eindelijk weten waar in Baarn 'De schat op zolder' lag. De recente drie aankopen op kunstgebied van de kring worden in het verenigingsnieuws door Jaap Kruidenier besproken, met wetenswaardigheden over de aankoopcommissie en de wijze waarop het budget wordt besteed. Op lezenswaardige wijze beschrijft hij hoe de kring aan deze aanwinsten kwam. In het verenigingsnieuws ook een tweetal

boekbesprekingen van recent verschenen boeken over Baarn en het programma voor dit najaar. Door ruimtegebrek zijn de rubrieken 'Nieuwe aanwinsten van de vereniging' en 'Actueel van Toen' verschoven naar het decembernummer.

Op 22 juni jl. waren zowel het bestuur als de redactie van onze vereniging te gast in de gerestaureerde honderdjarige villa 'Hoogerwerf', met een vertegenwoordiger van het bestuur van 'Mooi Baarn' en met Martin Hoogendoorn en Henk Ruitenbeek, respectievelijk de hoofdredacteur en fotograaf van de *Baarnsche Courant*. Arpad en Carla Wárlám-Rodenhuis met twee van hun vrienden waren die middag onze gastheren en gastvrouw. Het bleek een zeer prettige kennismaking met hen en een memorabel bezoek aan een prachtig huis. Een met veel foto's geïllustreerd verslag vindt u verderop in dit tijdschrift.

Noteert u a.u.b. alvast:

Open Monumentendag op 9 september

Thema 'Feest', met tentoonstelling in de Oudheidkamer. Hiervoor dringend nog surveillanten gevraagd. Opgeven bij de algemeen secretaris, Joke Veldhuysen, tel. 5430479.

Bij voorbaat hartelijk dank!

ANS VAN EGDOM IN GESPREK MET CEES VAN DE STEEG

(foto Gerard Brouwer)

Op 12 juni jl. interviewde Ans van Egdom ons lid van het eerste uur Cees van de Steeg. Samen praatten ze over dia's, Cees' werk op het paleis, de wandelingen door Baarn en zijn beide passies: het verzamelen van oude prentbriefkaarten van Baarn en zijn tuin op 'de kweek'.

Hieronder het verslag van het eerste interview dat Ans, als lid van de herboren werkgroep Interviews, voor onze vereniging maakte.

Cees, heb je altijd al belangstelling gehad voor geschiedenis?

Eerst niet, nee, pas later. Vroeger was het zo dat je al heel jong moest gaan werken én van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Je kreeg natuurlijk jaartallen op school van de Slag bij Nieuwpoort en de Tachtigjarige Oorlog en die werden er ingedreund door meester Nortier. Dat was op de Oosterschool, de HeiBS! Maar de belangstelling kwam pas zo'n 30, 35 jaar geleden, toen ik van iemand oude Ansichtkaarten van Baarn kreeg. Ik had ze vroeger al eens bij boekhandel Van de Ven in de etalage zien liggen en toen kreeg ik dat stapeltje. Of dat er 25 of 30 waren, dat weet ik niet meer. Echt oude plaatjes van Baarn! En zo begon het.

Hoeveel kaarten heb je nu? En hoe bewaar je die?

Ongeveer 4000, denk ik. Ik bewaar ze als een soort wandeling door Baarn. Ik begin aan de rand van Baarn en dan van Pijnenburg, langs de Biltseweg, naar het paleis toe. Van het paleis Soestdijk heb ik een apart album. Dan van de Koningslaan door naar de Naald, naar het Pekingpark, de Pekinglaan (later Torenlaan), die hele buurt en dan de Oosterhei op. Ik heb ze allemaal.

Je hebt dat niet van huis uit meegekregen hè, dat verzamelen van kaarten?

Nee, helemaal niet. Uiteindelijk ben ik naar oudere Baarnaars gegaan en heb ik veel informatie gehad van Gerrit Grootveld en Willem Birkhof. En van

(foto Gerard Brouwer)

Joop Sterneberg niet te vergeten.

Nog even over die kaarten. Het begint met een paar stuks en nu je hebt er duizenden.

Hoe kijk je daarop terug?

Ik ben niet meer in staat om m'n verzameling verder uit te breiden. Maar er zijn nog genoeg kaarten die ik niet heb; bijvoorbeeld bij oudere mensen, kaarten in een sigarenkist of ik weet niet waar. Ik ben vaak benaderd door mensen die zeiden: 'Als ik er niet meer ben, ga je maar naar die of die toe, dan kun je de ansichtkaarten ophalen.' Veel later ga je erheen, maar dan zijn de kaarten weg. De jongere generatie heeft andere dingen aan het hoofd. Op latere leeftijd ga je pas verzamelen. Ik zie het wel aan 'supporters', zal ik ze maar noemen, de

mensen die je aanhouden, die zijn toch meestal ouder.

Wanneer ben je lid geworden van de Historische Kring?

Ik was bij de oprichtingsvergadering, in het Nutsgebouw, in 1974. Ben toen lid geworden.

Wat ben jij daar gaan doen?

Met Jan van Vliet ben ik – toen we ansichtkaarten

kregen bij de Historische Kring – die gaan rangschikken, opplakken en alles opschrijven wat we daarvan wisten. De laatste jaren deed ik dat samen met Jan Prins.

Wanneer ben je begonnen met de diavertoningen van oud en nieuw Baarn?

Meneer Collard zou een film gaan maken met Hamp Suik. Samen zijn zij zo'n 20 keer bij Tijmen de Ruig geweest.

Zij hebben dat met elkaar besproken, maar daar is nooit wat van gekomen. Uiteindelijk zei Collard tegen Guus v.d. Mersch, Bob Reitsma en mij: 'Zouden jullie iets kunnen doen over vroeger?' Dat was naar aanleiding van de verzameling prentbriefkaarten. Waarop ik zei: 'Dat lijkt me wel wat.'

Ik ben toen met Bob Reitsma én met oude kaarten in Baarn rondgegaan, ter-

wijl we keken naar de huidige situatie. Uiteindelijk werd alles bekostigd door 't Nut, want die is de Historische Kring altijd erg ter wille geweest. Elk jaar werden er gemiddeld zo'n 100 dia's gemaakt, in sleeën gedaan en apart gezet.

**'Het is daar hartstikke mooi, zie je.
Dat is echt liefhebberij!'**

*Is het voor jezelf ook belangrijk geweest?
Die dia's van oud en nieuw Baarn?*

Net zoals bijvoorbeeld die banden van EemlandRTV, die rondwandelingen, bedoel ik. Dat is ook een stukje vastleggen van de geschiedenis. Om te laten zien: zo is het geweest, zo was het...

Dat komt er wel bij. Je wilt het uitdragen, want het is eeuwig zonde dat zoveel moois uit Baarn verdwenen is. Ik heb gelukkig een goeie opvolger in m'n zoon Cees. Als ik een kaart erbij krijg, of koop...

Heb je nog tijd voor andere hobby's?
Toentertijd kon het personeel van Soestdijk en gepensioneerden bij het afscheid van de koningin een stuk grond huren. Ik heb daar nog 500 meter tuin. Mijn vrouw zei: 'Hou er toch mee op.' Maar ik heb het nog steeds, in

de 'ouwe kweek', tegenover Soestdijk.
Vind je het leuk om in de tuin te werken?
Ja, sinds ik een jaar of wat geleden dat gehoorapparaat gekregen heb en ik hoor weer de vogeltjes fluiten... De natuur en zoals nu daar de mais groeit... het is daar hartstikke mooi, zie je. Dat is echt liefhebberij!

*Je was timmerman op paleis Soestdijk.
Kun je daar iets over vertellen?*

Ik ben in 1941 in dienst gekomen. In het begin voor één dag. Maar wel de hele oorlog door. Het hele personeel is in de oorlog in dienst gebleven. Ook in de oorlog heeft jonkheer Roëll (de opvolger van jhr. De Jonge van Zwijnsbergen) – ik heb op Soestdijk zeven intendants meegemaakt – opdracht gegeven om alle gazons rondom het paleis te laten omploegen. Allerlei soorten groenten liet hij toen verbouwen voor het personeel. De verdeling was zo: ik was vrijgezel en

Ans en Cees op de Berkenweg tijdens een opname voor EemlandRTV (foto EemlandRTV)

kreeg één portie, een gezin met zeven kinderen kreeg negen porties. Er waren in de tuin grote kassen met perziken en abrikozen.

Ik kende natuurlijk de koninklijke familie, ze kenden mij ook. Maar het was natuurlijk niet zo dat je elke dag contact met ze had. Want het werk ging

altijd via de intendant. Moest je bij de stal zijn, dan ging het via de stalmeester en in het paleis via de hofmaarschalk.

Ik heb drie bazen gehad: koningin Wilhelmina, koningin Juliana en koningin Beatrix. Maar het was altijd zo van: 'Zou u dat willen doen?' Niet 'doe dat' of 'doe dit', terwijl de koningin het toch voor het zeggen had!

Ik wil nog even terug naar die banden die je hebt gemaakt voor EemlandRTV. Dat

heb je ook voor de radio gedaan over de Oosterhei?

Dat heb ik gedaan met jou. Dat is de aanleiding geweest dat we die banden zijn gaan maken. Ik zou nog banden vol kunnen praten. Over de Turfstraat, Nieuw Baarnstraat, Nieuwstraat en de 'Reet van Egypte'. En vergeet niet de Stationsweg en het politiebureau uit de tijd van die ver-geet-me-nietjes. Ik bedoel van de man die ze vergeten zijn, in 1923. Clinge Doorenbos, de bekende

Wnd. burgemeester Smith feliciteert Cees met zijn onderscheiding (foto Ans van Egdome)

dichter, heeft daarover nog een gedicht geschreven, dat heeft toen in *Woord en Beeld* gestaan. Ik heb 't nog. Dat had ik graag voortgezet. Er is nog zoveel te vertellen...

Hoe waren de reacties op de banden?

Heel positief. Echt waar, die banden zijn verkocht bij het leven.

'Het is zonde als je het nutteloos laat liggen'

Hoe ga je met die bekendheid om? Je vertelde net al dat Riek [de vrouw van Cees. red.] in de Laanstraat zei: 'Ik loop wel vast door.' Je vindt het toch wel leuk, als je wordt aangesproken?

Ja, natuurlijk. Ik vind het leuk en als ze iets vragen, ga ik er zelfs wel eens té uitgebreid op in.

Maar dat geldt ook voor journalisten. Als er iets gebeurt bij het Koninklijk Huis, weten ze je te vinden?

Ja, dat krijg je. Er is een groot artikel in *De Telegraaf* geweest bij het overlijden van koningin Juliana. Op de voorpagina gezet, de koningin staat links, ik sta rechts. Bij het overlijden van de prins kwam er ook een artikel [in *De Telegraaf* van 1 december 2004. red.]. *Nu zijn het vaak oudere mensen met wie je die herinneringen deelt. Daar praat je over, die weten ook waar je het over hebt. Zijn er ook jongeren die er belangstelling voor hebben?*

Dat zal ik je vertellen. Vroeger zijn er heel veel villa's gesloopt. En vandaag de dag worden die verkocht aan jonge mensen. Aan de Emmalaan

bijvoorbeeld zijn er een paar van die 'kasten' verkocht en ook aan de Anna Paulownalaan. De mensen wilden hun huis van binnen en van buiten verbouwen en kwamen bij me. Ze vroegen: 'Van de Steeg, heb je kaarten van vroeger?' En daarvan heb ik foto's laten maken voor hen. Zodat ze het konden laten verbouwen naar dat voorbeeld. Zoals bij 'Veldheim', dat van Bokma was en door Brands is gekocht. Hij heeft het echt in oude stijl teruggebracht.. Zoals bijvoorbeeld de stallen van 'de Eult', in het Baarnsche Bosch bij de Lindenkomp. Die zijn er nog en verbouwd tot prachtige appartementen. *Vind je het fijn, als je zo je medewerking kunt verlenen?*

Ja, nou en of! Ik heb het spul toch en het is zonde, als je het nutteloos laat liggen, terwijl je er iemand een plezier mee kan doen!

Ans van Egdome

Naschrift van de redactie:

Op 29 juni 2006, twee weken na dit interview, ontving Cees het lidmaatschap in de Orde van Oranje-Nassau. Voor hem een totale verrassing.

Snel colbert aan en stropdas om en met burgemeester Smith op de foto. Cees was er beduusd van, zo vertelde hij ons, maar wel erg 'verguld' ermee.

Nogmaals feliciteren wij hem – en Riek – met deze verdiende onderscheiding!

BEZOEK AAN 'HOOGERWERF'

In juni van dit jaar bezochten leden van het bestuur en van de redactie 'Hoogerwerf'. Over dit bezoek, het huis en de bewoners gaat onderstaand verhaal.

Het huis

Op 22 mei 2006 stuurden Arpad en Carla Wárlám, de huidige bewoners van 'Hoogerwerf', de volgende uitnodiging aan hun vrienden en kennissen:

De honderdjarige is van buiten en van binnen opgeknapt. Nieuwe pannen en leien, nieuwe schoorstenen. De Jugendstil plafonds en de schilderijen op de muren in "het hart" van het huis zijn bijgewerkt, terug geschilderd, opgefrist en gefixeerd. Het gehoutte verwerk in de eetkamer is in ere hersteld.

De muren in de kamers zijn in een passende kleur geschilderd. Wij denken het oorspronkelijke karakter behouden c.q. opgeroepen te hebben.

De laatste zin wordt bevestigd door Roland Blijdenstijn, die in 1994 in *Baarn geschiedenis en architectuur* schrijft [...] 'Het houtwerk is geschilderd in roodbruin en goudgeel, de originele kleuren' [...]. Maar waaruit hij deze gegevens put, is niet duidelijk, want in het archief van Bouw- en woningtoezicht van de gemeente Baarn bevinden zich in het dossier 'Wilhelminalaan 5' slechts twee originele, door de architect H.G. Jansen (1859-1934)¹ getekende plattegronden van het huis. Blauwdrukken, gemaakt op het bureau van Jansen in Amsterdam en door hem gedateerd en gesigneerd in april 1903. Is het dossier van 'Wilhelminalaan

5' (is dit het door Blijdenstijn genoemde dossier GAB-ROBO 2101?) in de loop van de jaren geschoond? Zouden de kleuren van het buitenschilderwerk inderdaad dezelfde zijn als die in 1905? Het is niet zeker. Hoe het ook zij, de kleuren zijn aangenomen en maken het huis bezienswaardiger, plus het feit dat ook het tuinhek in identieke kleur is geleverd. Overigens zijn van dit hek slechts de ronde versieringen op de verbindingstukken origineel; het grootste gedeelte van het hek werd in opdracht van Wárlám opnieuw gesmeed door een Soester smid.

'Wij kwamen thuis, na een paar weken weg te zijn geweest,' vertelde Arpad Wárlám.

'Toen we de voordeur opendeden, zagen we dat de wanden drijfnat waren. Pas later drong het tot ons door hoe dat kwam.

De luiken waren nog dicht, buiten waaide een warme wind en het huis was koud.

Vandaar. Eerst schrokken we, omdat we het behang zo van de muur konden trekken. Toen waren we verbaasd. Omdat we onder het behang van het tochtportaal een Jugendstil-wandschildering ontdekten!

Er waren meer ongewone vondsten,' vertelde hij. Zo lagen in de tuin delen van het tuinhek begraven en vonden Arpad en Carla Wárlám van een van de vorige bewoners – een huisarts – verlostangen in de tuin. Ook trof Wárlám in de achtertuin restanten aan van een vloer, van een koetshuis of van een schuur (?).

'Een van de gaafste Baarnse villa's is Hoogerwerf,' aldus Blijdenstijn in *Baarn geschiedenis en architectuur*. Gebouwd in

'Hoogerwerf' gefotografeerd (vermoedelijk) vóór de oorlog (collectie HKB)

'Hoogerwerf' gefotografeerd in juli 2006 (foto Gerard Brouwer)

Het fraaie Jugendstil muuranker van 'Hoogerwerf' (foto Gerard Brouwer)

een mengvorm van Jugendstil en Engelse landhuisstijl. Blijdenstijn schrijft verder over de z.i. zeer opmerkelijke details als de kleine ramen ('zijlichten') van de zg. salon – links van de voordeur – en die van de kamer op de eerste verdieping, direct boven de serre. Zeer fraai ook is het grote muuranker in Jugendstil, aan de zijgevel van de villa.

Dat geldt eveneens voor de versiering van de aan de achterzijde gelegen veranda, gelijk aan het houtwerk dat in het trappenhuis te bewonderen is. Het boven de voordeur aangebrachte tegeltableau met de naam van het huis en ook het tegeltableau boven de open haard in de gang, worden door de eigenaar aan de Haagse plateelbakkerij Rozenburg toegeschreven. Het zou interessant zijn de herkomst van beide tableaus, of van de

Koninklijke Porcelain en Aardewerfabriek Rozenburg (1883-1917), van Plateelbakkerij De Distel in Amsterdam (1895-1923), of wellicht van een andere fabriek, vast te stellen. **2**

Het interieur van 'Hoogerwerf' is nog goeddeels in originele staat. Op de plaatsen waar het Jugendstil-schilderwerk was beschadigd of verdwenen, is dat in opdracht van Wárlám door een vakman zorgvuldig hersteld. Het huis heeft een imposante trap en veel fraai glas-in-lood. In 'Hoogerwerf' was in 1905 een personenlift gebouwd, werkend op waterdruk, waarvan er in ons land slechts enkele exemplaren te vinden waren. Ook daarnaar is onderzoek aan te bevelen. **3**

'De lichtpunten in het huis,' vertelde Wárlám tijdens de rondleiding, 'zijn de uiteinden van de gasleidingen. We hebben de elektrische bedrading helemaal moeten vernieuwen, in november vorig jaar zijn de dakpannen vernieuwd en de leien op de serres. Twee jaar geleden is het huis van buiten opnieuw geschilderd.'

De bewoners

Villa 'Hoogerwerf', sinds 16 maart 1999 rijksmonument, heeft in de eeuw van haar bestaan vele bewoners gehad. De eerste in die lange rij waren de dames Hemmen Kirchner- Meursing en Meursing (moeder en dochter); voor hen werd het huis in 1905 gebouwd. Daarna, maar ook voor de Tweede Wereldoorlog, werd het huis bewoond door het doktersechtpaar Thomas. In 1930 en 1931, na het overlijden van de huisarts, woon-

Trappenhuis van 'Hoogerwerf' (foto Gerard Brouwer)

de er zijn 'Wed. Dr. A.J.A. Thomas geb. Th. Beuker'. 4 In 1934 bewoonde het echtpaar Johan F. van der Ven en Johanna W. Boering de villa. 5 Na het overlijden van beiden bleef J.E. Boering, zuster van Johanna Boering, met haar huisgenoten tot ver in de jaren zestig in het huis wonen. Een van die huisgenoten was Wilhelmina Gerritsen, lid van de Baarnse gemeenteraad en presidente van de Baarnse afdeling van de U.V.V. Vervolgens was het huis (onder meer?) eigendom van C. Hulskus en van bloemist Verdegaal. In 1984 kochten Arpad en Carla Wárlám-Rodenhuis 'Hoogerwerf'.

De fraaie villa werd door eerdere be-

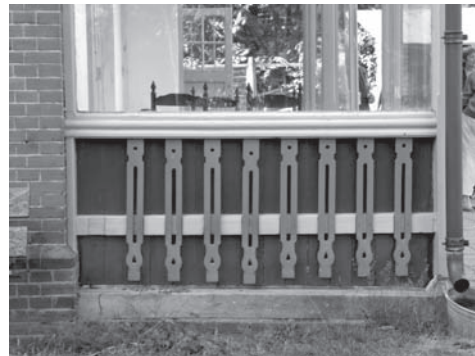
woners weinig tot slecht onderhouden, zodat de restauratie door de huidige eigenaar dringend nodig bleek. Aldus gebeurde en zo blijft – door de inspanning van het echtpaar Wárlám – een bijzonder huis voor Baarn behouden.

De jarenlange inspanningen van de huidige bewoners is een duidelijk signaal zuinig te zijn op de unieke Baarnse huizen (niet alleen in het hoger gelegen Baarn), met hun bijzondere details als namen, gevelstenen, glas-in-loodramen en serres. De rijksmonumentenlijst en de gemeentelijke lijst van monumenten, die elkaar aanvullen (de laatste werd op 23 juni 2006 opnieuw vastgesteld) kunnen voorkomen dat waardevolle panden worden verminkt of zelfs vernietigd.

'Ik heb ervoor gezorgd dat ik horizontaal het huis uit kan,' zei Arpad Wárlám, waaruit volmondig de wens blijkt nog lang in het unieke 'Hoogerwerf' te kunnen blijven wonen.

Gerard Brouwer

Versiering van veranda van 'Hoogerwerf' (foto Gerard Brouwer)

'De Villa, genaamd "Hoogerwerf", met schuurtje, erf en tuin, staande en gelegen aan de WILHELMINALAAN nummer 5 te Baarn, kadastraal bekend Gemeente Baarn, sectie B nummer 6817, groot 20 aren.' 6

Noten:

1. De architect van 'Hoogerwerf' is onder meer bekend door zijn medewerking aan de bouw van het nieuwe American Hotel in Amsterdam, een ontwerp van Willem Kromhout Czn. (1864-1940). De samenwerking tussen beide bouwmeesters blijkt ook uit hun deelname aan het Bureau van Redactie van de vereniging Architectura en Amicitia. Twee monumentale panden aan het Damrak 47-48 zijn in 1899 door Jansen ontworpen.
2. Daarvoor is het in ieder geval noodzakelijk de inventaris van het archief van Rozenburg (1978) te raadplegen, aanwezig in het gemeentearchief van Den Haag. Rozenburg tegeltableaus werden veel toegepast (door Berlage en Cuypers, bijvoorbeeld) en in de 'registers houden-

Doorkijk naar achtertuin met glas-in-lood bovenlicht (foto Gerard Brouwer)

de aantekening van hetgeen verstuurd is naar de afnemers' zou wellicht de Baarnse schepping van Jansen voorkomen.

3. Van de lift is niets terug te vinden; de schacht is voor andere doeleinden in gebruik. Slechts de buis in de grond om water naar boven te brengen is nog aanwezig (mededeling Wárlám);
4. *Adresboek voor Baarn 1930-1931* (archief Historische Kring Baerne);
5. *Adresboek voor Baarn 1934* (archief Historische Kring Baerne);
6. Taxatierapport van 12 januari 1943 waarin makelaar Elbertus Hartog 'Hoogerwerf' taxeert op f 26.000,- (archief Historische Kring Baerne).

Geraadpleegde literatuur:

Baarn architectuur onderzoek, gemeente Baarn, oktober 1979;
Willem Kromhout Czn. 1864-1940, door Ida Jager, Uitgeverij 010 Rotterdam 1992;
Baarn geschiedenis en architectuur, door Fred Gaasbeek e.a., uitgeverij Kerckebosch-Zeist, SPOU-Utrecht, 1994;
Rozenburg 1883-1917, geschiedenis van een Haagse fabriek, Haags Gemeentemuseum, Vonk/uitgevers, 1983, catalogus bij gelijknamige tentoonstelling in dit museum.

Geraadpleegde archieven:

Archief Historische Kring Baerne, archief Bouw- en woningtoezicht gemeente Baarn.

Met dank aan Arpad en Carla Wárlám en Hans van der Woude.

BLIK OP DE BRINKSTRAAT (deel 6)

Afb. 1. Marcus Krant en zijn vrouw J. Krant-Krant in ca. 1938
(foto J. Krant)

In 1931 bevonden zich op nr. 4b (nu: 14) een of meer bijgebouwen van hotel 'Central'. In ca. 1933 kwam er op deze plek een nieuw winkelpand. Eerst zat op

4b J. Diters (bouw?). Daarna (vanaf ca. 1935) was er een winkel in speelgoed, kerstspullen en huishoudelijke artikelen, 'De Prijsbreker' genaamd, van Marcus Krant. Zijn vrouw Jacomine Krant-Krant dreef deze winkel (afb. 1).

Zij woonden met hun gezin boven de zaak. Krant, zijn zonen en zijn broer Joop stonden op markten met rollen textiel (afb. 2). In het begin van de Tweede Wereldoorlog woonde Krants zoon Meijer met diens vrouw, M. Krant-de Graaf, en dochtertje Mientje er ook. In deze barre jaren trof deze joodse familie een catastrofe: Marcus, zijn vrouw en zijn zonen moesten onderduiken op de zolder van een schuur achter Van Doorms pand op nr. 16. Later verscholen Marcus en zijn vrouw zich ergens anders in Baarn. Ze werden echter verraden en gedeporteerd. Ook hun zoon Meijer werd weggevoerd naar een Duits concentratiekamp. De winkel werd leeggehaald door de Duitsers. Meijers vrouw kon met haar dochtertje boven de winkel blijven wonen.

Marcus' broer Joop werd op de vlucht in de Brinkstraat doodgeschoten, maar

Marcus' zoon Philip werd nooit opgepakt. Hij zat met juwelier Wim van Doorm en horlogereparateur Koos Mans jarenlang verscholen op de zolder van genoemde schuur. Zij hielden via briefjes met de buitenwereld contact en kregen pannetjes eten van Meijers vrouw. Helaas keerde alleen Meijer uit het concentratiekamp terug. In 1946 stierf hij echter aan de gevolgen van zijn ontberingen in de oorlog, slechts 28 jaar oud. De winkel werd na die tijd verhuurd aan de familie Philips, die mej. N. van 't Ent als 'kousendokter' erin zette. In 1948 en 1952 woonde er ook G. van Wilpen. Inmiddels was M. Krant-de Graaf weer getrouwd, namelijk met gemeentebestuurder J. Knoppert. Later woonde o.a. de bekende Baarnse voetballer D. Broerze

op dit adres. In 1969 trok juwelier/horloger Dick van Doorm het winkelgedeelte van dit pand bij zijn winkel op nr. 16.

Op 4c zat in 1934 L.J.F. van Hofwegen; in 1939 kwam E.W. van Doorm erin, toen was het nr. 16. Deze kwam van de Dijkweg 1/hoek Verlengde Dalweg (nu: Berkenweg), waar hij sinds 1922 al als zelfstandig uurwerkmaker had gewerkt (Afb. 3). Zijn vrouw J.C. van Doorm-Dijs stond in de winkel.

Slijpen met precisie

Evert Willem van Doorm kwam in 1900 op 14-jarige leeftijd vanuit Epe als zadelmaker naar Baarn. Hij wilde horlogemaker worden en ging in de leer bij de Baarnse firma Westerik in de Laanstraat.

Afb. 2. Meijer Krant op zijn mandfiets met textiel in ca. 1940 (foto J. Krant)

Smit & Delen

N O T A R I S S E N

Eemnesserweg 12, postbus 97, 3740 AB Baarn
Telefoon: (035) 541 33 21, telefax (035) 541 81 53
E-mail: notarissen@smit.delen.knb.nl

Door lucht gedragen

Het Matrair luchtgeveerde,
persoonlijke instelbare matras
- unieke eigenschappen
in een matras
vertegen-
woordigd

*Bezoek ook
onze speciale
bedden-etages.*

Bed- en linnenspecialzaak

*Slapen
op wolken.....*

Laanstraat 91
BAARN

Tel. (035)5413521
veerkamp@xs4all.nl

Uw oude of nieuwe huis meesterlijk geschilderd?

SCHILDERSBEDRIJF

u.d. Horst

CANTONLAAN 1 - 3742 CH BAARN
TEL. (035) 542 28 93 - FAX (035) 543 02 58

Voor Baarn en omstreken van oudsher bekend

M A A **T** parket

*Uw Vloer
op maat bij*

**MAAT parket v.o.f.
Zandvoortweg 153
3741 BC Baarn
Telefoon 035 602 36 54
Fax 035 602 38 06**

APOTHEEK JULIUS

Sinds 1886

M.A.Smulders - de Jong en W.P.J. Go emans, apothekers

**UW GENEESMIDDEL
ONZE ZORG**

Laanstraat 26, 3743 BG Baarn

Telefoon (035) 5412432

Fax (035) 5421021

E-mail apotheekjulius@ezorg.nl

www.apotheekjulius.nl

ERICA

LINGERIE & BADMODE

Voor deskundig advies

Voor grote maten

Nachtgoed en Dusters

Reuma ondergoed

Uw maat met de juiste cup A t/m H

Voor kleine maten

Voor hele grote maten

Badpakken en Bikini's

Heren ondergoed

En wij proberen het bijna onmogelijke mogelijk te maken

Laanstraat 71a, 3743 BC Baarn, Tel. 035 642 00 73

juwelier
van doorm

Brinkstraat 14 - 16 3741 AN Baarn

Tel.: 035 - 5413107 Fax. 035 - 5416963

✧ Al vier generaties lang liefde voor 't vak

**DICK
PRINS**

ASSURANTIE- EN HYPOTHEEK ADVIES B.V.

Het adres voor al uw verzekeringen

Brinkstraat 38

3741 AN Baarn

Telefoon 035-5411359

Fax 035-5410063

E-mail: dick_prins.ass.hyp.advies@hetnet.nl

Ook het adres voor hypotheekadvies

In 1901 trad hij in dienst bij klokkenmaker J.Th. Helbes in de Nieuwstraat, waar hij ruim twintig jaar werkte. Na de dood van Helbes werd diens zaak opgeheven en in 1922 begon Van Doorm voor zichzelf aan de Dijkweg als opticien, horloger en goudsmid. Circa 1930 ging hij naar Brinkstraat nr. 8, links van de schoenzaak van Van Sitter, op de hoek van de Burg. Penstraat. In het pand had sigarenwinkelier L.H. Prinsen gezeten, die naar nr. 3 aan de overkant was verhuisd.

Daarvoor was er in datzelfde hoekpand ook een sieraden- en uurwerkenwinkel geweest, namelijk van N. Fockens. In 1932 trok Van Doorm naar nr. 12 (linkerhelft van het vroegere pand van J. Rademaker) en in 1939 verplaatste hij de zaak van nr. 12 naar nr. 16.

In 1943 nam zijn zoon Wim de zaak over; diens vrouw Jannie van Doorm-van Oostveen hielp in de winkel (afb. 4). In 1960 kwamen hun zoon Dick en diens verloofde Jannie van der Heiden erin. Er werd ook gerepareerd (afb. 5). Een paar jaar later verdween de afdeling optiek, wat een gemis werd gevonden, want Wim van Doorm sleep zijn brillenglazen nog met de hand met een precisie die beter was dan die van de machines van toen. De lege winkelruimte werd al snel gevuld met nieuwe en antieke klokken.

In 1969 werden Brinkstraat 16 en 14 samengevoegd tot één winkel: links goud en zilver en rechts optiek. In 1975 werd er weer een mijlpaal bereikt: toen was na-

Afb. 3. Het gezin van E.W. van Doorm voor het pand op de Dijkweg in 1922 (coll. J. Verhoek-van der Heiden)

melijk uurwerkreparateur en -restaurateur Koos Mans veertig jaar in dienst.

In 1989 kwam Edwin, de achterkleinzoon van E.W. van Doorm, in de zaak samen met zijn vriendin Jolanda Groenesteijn. Men had toen al plannen voor een grootse verbouwing, die helaas door zeer tragische omstandigheden moest worden uitgesteld. Dick van Doorm kwam in september 1991 met zijn schoonmoeder om

Afb. 4. J. van Doorm-van Oostveen in de winkel in 1961. Er werden toen nog wedstrijdbekers en brillen verkocht (coll. J. Verhoek-van der Heiden)

het leven door een ongeval. Pas in 1995 werd de geheel verbouwde zaak heropend. In 1997 vierde de zaak haar 75-jarige jubileum. Maar ook Kees Keijzer (ooit getrouwd met Mientje Krant), de goudsmid die dan al vier generaties Van Doorm heeft gediend, had in dat jaar iets bijzonders te vieren: hij was veertig jaar in dienst van de zaak. Nu zwaait Edwin van Doorm bekwaam

E. W. van DOORM
Meester - Opticien
BAARN

de scepter over deze bekende Baarnse juwelierszaak. Hij heeft met enkele anderen het goede initiatief genomen om *De Brinkstrater* van 1929 te laten herleven als periodieke katern van de *Baarnsche Courant*.

Op 16a vinden we vanaf ca. 1939 tot in de jaren zestig van de vorige eeuw de Brink-apotheek van D. van Bremen. Van 1972 tot 1999

Afb. 5. Papieren zakje voor te repareren sieraden en uurwerken van Van Doorm (coll. J. Verhoek-van der Heiden)

was er de lampenwinkel van F. Hendrikse. Tot begin 2006 stond het pand leeg. Nu zit er Foto Studio 'Isis' van Iris den Houting, die gespecialiseerd is in portretten conceptfotografie en styling (= foto's van geësceneerde objecten als kunst).

Uit volle borst

Uit een advertentie uit 1889 blijkt, dat de schoenenzaak van H. van Sitter, 'De van Ouds bekende Noordbrabantsche Schoenwinkel en Snelreparatie-inrichting, Brinkstraat 134', al in 1845 was opgericht (afb. 6). Of dat in Baarn was, is niet duidelijk. Later kreeg het pand nr. 6. Van Sitter zat er tot ca. 1951, dan is het al vele jaren nr. 18 (afb. 7).

In zijn schuur kwamen in de jaren dertig in het najaar diverse leden van de

buurtvereniging 'De Brinkstraat' bijeen om kerstbomen voor in de straat te versieren. Velen brachten waren uit hun winkels mee zoals sigaren, drank en worsten teneinde de avond plezierig door te brengen. Onder dit werk werden uit volle borst allerlei vaderlandse liedjes gezongen. Hieruit en uit andere informatie blijkt, dat de Brinkstraat een hechte samenleving was.

Later woonde in pand nr. 18 Van Sitters weduwe, A. van Sitter-Brands. In 1956 zat er L.W. Rodenburg met een sigaren- en postzegelzaak, in 1961 vinden we in deze zaak L. van de Kamp en in 1968 H.O. Schavemaker met als inwoning mej. G. Bos en A. Bos. Daarna werd dit pand met pand nr. 20 tot een geheel verbouwd. In ca. 1900 zat in het hoekpand op nr. 8

Afb. 6. De winkels van N. Fockens (goud-zilver-uurwerken enz.) (links) en H. van Sitter (schoenen) (rechts) met ervoor beide winkeliers en hun kinderen in ca. 1910 (coll. C. v.d. Steeg)

(nu: 18/20) winkelier N. Fockens in goud, zilver, uurwerken enz. (afb. 6). Daarna kwam sigarenwinkelier L.H. Prinsen erin. In ca. 1930 zat E.W. van Doorm erin, maar in 1932 verhuisde deze al naar het oude nr. 12 (nu linkerhelft van 'François Nicolle Gehoortoestellen'). In 1934 stond nr. 8 leeg; een paar jaar later was er de groentezaak van A.J. Appel (dan: nr. 20). In 1948 en 1952 was deze van J.J. Haagsman, in ca. 1956 tot ca. 1970 van A. van Norden. Daarna werd nr. 20 samen met nr. 18 verbouwd tot een

dierenwinkel door Commandeur, die zijn zaak 'De krokodil' noemde. In 1981 kwam Zehnpfennig erin die de naam 'Hokavovi' (=hond, kat, vogel, vis) verzon en de winkel grondig liet verbouwen. Hij had ook een trimsalon voor honden. Sinds 1988 zit A.G.D. Doets in deze dienspecialzaak.

Nog is duidelijk te zien, dat het grote pand op de hoek Brinkstraat-Burg. Penstraat (nu: 'François Nicolle Gehoortoestellen') gebouwd was als een deftige villa. Ze was in het bezit van boomkweker Kuyer. Op nr. 10 (nu: 22, 'François Nicolle Gehoortoestellen' rechts), woonden in 1930 de dames M.E. van Ingen en J. Verhaar. In 1934 zat daar J.H. van Dijk met een winkel vol rooms-katholieke zaken als kerkboeken, rozenkransen en Mariabeeldjes. Tot 1968 vinden we hem daar. J.H. de Roller woonde er bij in. In ca. 1970 liet juwelier/horloger J. Rademaker dit pand bij zijn winkel trekken.

In het linkerdeel, nr. 12, (nu: 26) woonde in 1930 mej. J.M. v.d. Lugt. In 1932 verhuisde E.W. van Doorm in de Brinkstraat van nr. 8 naar dit pand. In 1939 vertrok hij naar nr. 16. Op het bovenhuis van nr. 12 (in 1939 inmiddels nr. 24) woonden achtereenvolgens H.C.B. Straeten (1939), J.H. van Dijk (1948-1968), N. van Ouwerkerk (1952) en W. van 't Bosch (1956). In 1961 stond deze woonruimte leeg; sinds 1967 maakt deze deel uit van het pand van juwelier Rademaker. Over hem de volgende keer meer.

RUBLIN
DE LINNENSCHOEN
VOOR WARMER DAGEN

Laat Uw voeten vrijer ademen. Steek ze in Rublin's en van ieder koeltje genieten ze mee. Loop voortaan, binnen en buiten, op Rublin's. Veerend, luchtig. Een schoen voor het strand. Een schoen voor op reis. Een schoen om op te lopen tot het eind van de wereld.

Prijzen
F 1.75
F 2.60

RUBLIN
Rubber & linnen onafscheidlijk verbonden
'n Hygiënische wandelschoen met normalen hak en stalen voetsteun. Goede pasvorm. 'n Hevea-product in 5 modekleuren

Al ons geteeld schoenwerk is geprijsd.
Profiteert van deze gratis aanbieding

H. v. SITTER, Brinkstraat 6, Tel. 371

N.V. Drukkerij Oranje Nassau, Baarn.

Aan ieder koper wordt vanaf Zaterdag 7 t/m Zaterdag 28 juni een bon verstrekt over 't conaangekoekte bedrag. Bij '12- bons ontvangt men 'n paar zeer fijne duitespantoffels ter waarde van f 1.00 Cadeau

Wij geven cadeau

Afb. 7. Een advertentie van schoenwinkel Van Sitter uit 'De Brinkstrater' van 1929 (coll. HKB)

Frits Booy

HONDERD JAAR BEELDENE KUNST IN BAARN (deel 3)

De schat op de zolder

'Wat is toeval?' schreef kunstkenner Frans Duister op 28 mei 1977 in *PS Kunst*, een bijlage van *Het Parool*. 'Het speelt soms een beslissende rol in het leven van mensen. Ook dus in de kunst. Als de Duitse schilder Philipp Bauknecht in 1910 geen zware longziekte had gekregen [en na zijn kuur niet in Davos was blijven wonen en werken], zou hij vijftien jaar later niet met de welgestelde Nederlandse Ada van Blommestein zijn getrouwd. En als hij deze Ada nooit had ontmoet, zou de Amsterdamse kunsthandelaar Joop Smid in 1960 nooit in Baarn de artistieke nalatenschap van Bauknecht op een zolderkamertje van een villa hebben ontdekt.'

Zo begint het artikel in dit Paroolknipsel dat ik – zo'n zes jaar geleden – kreeg van Jaap Kruidenier. Allebei waren we zeer benieuwd welke villa in Baarn hier nu werd bedoeld. Maar het duurde enkele jaren, voordat ik daar achter kwam. Dat gebeurde pas in 2002, na een bezoek aan de tentoonstelling van werk van Philipp Bauknecht in het Rotterdamse Chabot Museum

Philipp, Ada en Eric Bauknecht

en daarna het contact met kunsthistorica Gioia Smid. Gioia Smid is de dochter van Joop Smid, eigenaar van de kunsthandel Monet in Amsterdam. Zij stelde de tentoonstelling van het werk van Bauknecht samen. Bovendien redigeerde zij de fraaie monografie *Expressionist in Davos 1884-1933* over Philipp Bauknecht, die tegelijkertijd met de expositie in het Chabot Museum verscheen. In dit kunstboek schreef zij het hoofdstuk over het leven van Philipp Bauknecht.

Inktfabriek

'Het geval Bauknecht,' vervolgt Duister, 'krijgt deze zomer een actueel tintje, omdat Smid een permanente tentoonstelling heeft ingericht van schilderijen

en houtsneden van deze te vroeg gestorven schilder. Zijn terugkeer in de kunstgeschiedenis heeft hij behalve aan het toeval zeker ook te danken aan de naspeuringen van deze Amsterdamse kunsthandelaar. Het had maar weinig gescheeld of vele belangrijke werken van Bauknecht waren voorgoed in de schemer van de geschiedenis verdwenen. Toen in 1963 in het Duitse Munster de eerste eerherstel-expositie voor Bauknecht werd ingericht, schreef een Duitse krant: „Het lot dat het nagelaten werk van Philipp Bauknecht is overkomen, zou stof voor een roman kunnen zijn. Bijna dertig jaar lang lag het grootste deel van zijn kunstwerken, – 185 schilderijen, 160 aquarellen en 150 houtsneden, – op een zolderkamer van een villa in een klein Hollands plaatsje verborgen, terwijl de naam van de maker langzaam in vergetelheid raakte. Wie Bauknecht was geweest stond (nog) niet in een kunstgeschiedenisboek vermeld en er waren maar een paar kenners die iets zinnigs over hem wisten te vertellen.”

Het is 1925. Ada van Blommestein, ('chique Ada', schrijft Gioia Smid) is de weduwe van de Apeldoornse notaris Van de Poll. Haar vader bezat in die gemeente een inktfabriek. Zij is met haar twee lichamelijk zwakke zoontjes, een kindermisje en een gezelschapsdame om gezondheidsredenen in Davos. Ada ontmoet Bauknecht tijdens de opening van een tentoonstelling van zijn werk in Davos.

Smid schrijft in de monografie: 'Op de bewuste zondagmiddag bezocht Ada samen met een aantal kuur- en hotelgasten het atelier op de Büelen. Ada is zeer onder de indruk van Philipp en diens werk.' Zij koopt een schilderij van Bauknecht, wordt verliefd op de schilder en trekt bij hem in, in zijn weinig comfortabele huis op de Büelen. 'Daar leidt zij een uiterst primitief leven. Voor water moet ze met een emmer de berg af naar de rivier, terwijl ze voorheen zelf nog geen kopje thee had hoeven zetten. Het grote verschil in sociale klasse is voor haar vrienden reden de relatie met de arme kunstenaar af te raden. Toch zet ze door, maar de ontberingen houdt ze niet lang vol en ze koopt voor Philipp en haar een mooi huis in het gebied de Stilli bij de Davoser See.' In dat jaar trouwen Ada van Blommestein en Philipp Bauknecht. Op 25 mei 1929 wordt Eric Bauknecht geboren. Hij is voor zijn vader, schrijft Gioia Smid, 'een grote bron van inspiratie.[...] Als baby en kleuter staat Eric vaak model voor de schilderijen van zijn vader.'

Helaas wordt in hetzelfde jaar de gezondheid van Philipp Bauknecht weer minder. Eind februari 1933 is hij er zo slecht aan toe, dat hij direct in het ziekenhuis moet worden opgenomen. Ada is met zoon Eric op familiebezoek in Nederland.

Zodra zij hoort van zijn opname, komen beiden naar Davos terug. Te laat. Op 26 februari 1933 overlijdt Philipp.

Atelierbesuch, 1924 (Klabund, Albert Einstein, Jakob Wassermann), houtsnede, 34,5 x 45 cm

Ada Bauknecht verkoopt het huis op de Stilli en vertrekt op 27 juni 1934 met Eric en het werk van haar man naar Nederland. Het oeuvre dat zij meeneemt, bestaat uit ongeveer 200 olieverven, 100 houtsneden, 125 aquarellen, 100 pastels en 33 etsen. Enige maanden na zijn dood wordt zijn werk in Duitsland tot 'Entartete Kunst' verklaard, schilderijen van Bauknecht worden uit musea verwijderd en verbrand. 'Ze betreft een villa in Baarn en zet de schilderijen op zolder. Ada is onbekend met de kunstwereld in Nederland, maar probeert, overigens zonder veel succes, in 1936 met een kleine tentoonstel-

ling in het Baarns Lyceum het werk van Philipp onder de aandacht te brengen.'

Veilige beschutting

De *Baarnsche Courant* van 5 november 1936 schrijft over de expositie: 'Deze tentoonstelling omvat alleen aquarellen en houtsneden. Bauknecht maakte echter ook een groot aantal olieverfschilderijen. Terwijl deze olieverfstukken in sterk expressionistische geaardheid en in een onafhankelijke kleuruitbundigheid innerlijke verwantschap vertonen met die van de groep schilders Pechstein, Heckel, Schmidt Rotluff, Marc, e.a. en dikwijls felle kleur-

vizioenen en sterk expressionistisch geaccentueerde vormen doen zien, zijn de aquarellen in geen enkel opzicht van zulk een zware geladenheid als de olieverfschilderijen. Integendeel zijn deze op dun Japans papier geschilderde aquarellen van een buitengewoon technische luchtigheid maar tevens vertonen ze slechts bij hoge uitzondering enige geestelijke zwaartillendheid. Een blik langs de wanden doet ons blijde kleuren zien en veel licht.'

In beter begrijpelijke taal schetst de recensent de aquarellen van Bauknecht als gracieus en teer, de houtsneden als stoer en rustiek. Op de tentoonstelling waren landschappen uit Davos en omgeving, bloemstillevens, een

Leestraat nr. 7, op de zolder hiervan lag de schat (foto Gerard Brouwer)

jongensportret [zou dat van Eric zijn?] en boereninterieurs (met 'bonkige koppen') te zien.

En zo bevinden de meeste werken zich in de 'veilige beschutting', schrijft vele jaren later Frans Duister, 'van een zolderkamer in Baarn. En blijven daar tot dat toevallig iemand er jaren later over praat en een kunsthandelaar zijn oren spitst.' In de Tweede Wereldoorlog ligt de villa in de vuurlinie en wordt het werk veiligheidshalve in de tuin begraven, vertelde Gioia Smid mij in november 2002.

In 1960 wordt de schat op de zolder van de twee-onder-een-kap-woning (geen villa dus) in de Leestraat nummer 7 in Baarn gevonden. De 'overweldigende kleurexploesie', zo noemt Maarten Jager in 2002 in *De Telegraaf* Bauknechts werk, krijgen door toedoen van Smid en later zijn dochter een zeer verdiende plaats in de kunstgeschiedenis.

Gerard Brouwer

Geraadpleegde literatuur:

Philipp Bauknecht Expressionist in Davos 1884-1933, samenstelling en redactie drs. Gioia Smid, Uitgeverij THOTH Bussum, 2002, ISBN 90 6868 314 4

Met dank aan drs. Gioia Smid en Uitgeverij THOTH, die welwillend toestemming gaf voor publicatie van beide afbeeldingen.

VERENIGINGSNIEUWS

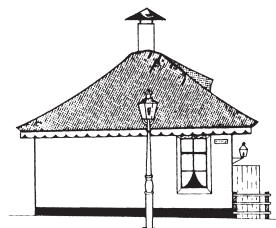
Programma 2006

- 9 september Open Monumentendag
thema 'Feest'
– tentoonstelling in de Oudheidkamer.
Surveillanten gevraagd! S.v.p. opgeven bij de algemeen secretaris, Joke Veldhuysen, tel. 5430479
- 23 september Excursie naar jachthuis 'St. Hubertus' en het radiostation Kootwijk
- 12 oktober Lezing door kunsthistoricus Paul Molijn (Bosch en Duin) met als onderwerp 'Rembrandt van Rijn 400 jaar'
- 16 november Lezing door dr. Jan Albert Bakker (Baarn) met als onderwerp 'Hunebedden en de steen van de Lage Vuursche'.

Alle lezingen vinden plaats in de Speeldoos, Rembrandtlaan 35.

Aanvang 20.00 uur, zaal open om 19.30 uur.

Leden per adres twee kaarten gratis, niet-leden € 3,50 per persoon.

Nieuwe aankopen voor onze kring

Sinds jaren heeft onze vereniging een aankoopcommissie. Deze commissie, bestaande uit Hans Bronkhorst, Ad Peeters en ondergetekende, beschikt jaarlijks over een klein budget waarmee aankopen gedaan kunnen worden om de historische verzameling van onze kring te verrijken. Dit kunnen ansichtkaarten, foto's, prenten of schilderijen zijn, maar ook komen allerlei objecten, die ons iets meer vertellen over de Baarnse geschiedenis, voor zo'n aankoop in aanmerking. Men kan hierbij bijvoorbeeld denken aan serviesgoed met de naam van verdwenen Baarnse hotels erop of vaandels van opgeheven verenigingen.

Bij de aankoop van prenten en schilderijen wordt niet alleen gekeken naar de artistieke kwaliteit, maar vooral of de voorstelling vervaardigd is door een Baarnse kunstenaar en/of de aankoop topografisch van belang is.

Nu liggen deze objecten helaas niet voor het oprapen. Er gaan soms jaren voorbij waarin niets kan worden aangekocht. Als lid van de aankoopcommissie

'De oude Eembrug', aquarel, ca. 1955, Estella den Boer, 28 x 34 cm (foto Ad Peeters)

moet je voortdurend alert blijven. Een regelmatig bezoek aan rommelmarkten, veilingen en een luisterend oor kunnen hierbij van grote betekenis zijn. Toeval speelt daarbij echter vaak een grote rol!

Naar aanleiding van onze artikelenserie over de Brinkstraat kreeg de redactie van onze vroegere plaatsgenote Lies Tebbenhoff-van Weert uit het Groningse Bellingwolde de volgende complimenteuze brief. Omdat ook de redactie op zijn tijd gevoelig is voor een schouderklopje, geven we dit schrijven hieronder gedeeltelijk weer.

'Geachte redactie van Baerne,

Met heel veel plezier heb ik uw tijd-

schrift (maart 2006, toegestuurd door een Baarnse vriendin) gelezen, wat een herkenning!

Ik ben in Baarn geboren (Nieuwstraat 19) en getogen (vanaf 1939 Kampstraat 16). Mijn ouders, Andries van Weert en Elizabeth Catharina Wiersma, hadden een dames- en herenkapsalon in de Nieuwstraat, het

pand waar later kapper Veldhuysen zijn zaak had. Na mijn vaders overlijden zette mijn moeder alleen de dameskapsalon voort in de Kampstraat. Daar woonde ik tot mijn eenentwintigste. In 1961 kwam ik terug in Baarn, trouwde in 1964 met Henk Tebbenhoff, die ik nog kende van het Baarnsch Lyceum, en woonde toen in de Brinkstraat in het pand waar de familie Steenstra had gewoond. Het pand was toen m.i. eigendom van de schoonzoon van de familie Lengers, die een lampen-winkel had in het belendende pand. We vertrokken in 1967 uit Baarn om nogmaals terug te keren in 1974 en woonden toen in het Melkpad 22, in een van de nieuwe huizen, gebouwd op het voormalige terrein van de kwekerij van de heer v/d Pol. In 1979 vertrokken we voorgoed

'Gezicht op de Eem', olieverf, jaartal onbekend, gesigneerd
E. v/d Feer Ladèr, 37 x 45 cm (foto Ad Peeters)

uit Baarn. Mijn moeder, die nog steeds in de Kampstraat woonde (ze woonde er dus veertig jaar!) ging met ons mee. In mijn bezit zijn enkele foto's, twee schilderijen en een tekening met Baarnse plekken, die misschien uw belangstelling hebben.'...enz.

Natuurlijk hadden we onmiddellijk belangstelling en dus togen we naar het verre Bellingwolde waar we zeer hartelijk werden ontvangen. Tot onze verrassing bleek de familie in het bezit te zijn van drie fraaie Baarnse taferelen. In de eerste plaats een aquarel van de Eembrug door Estella den Boer. Omstreeks 1955 kwam de moeder van Lies van Weert in het bezit van deze aquarel van Estella den Boer, met wie ze bevriend was. Het is een vlot geschil-

derde impressie in heldere kleuren van de oude, houten Eembrug met twee 'klappen'. Dan een olieverfschilderij van Else van de Feer Ladèr-Lohmann (1897-1984) met als titel 'Gezicht op de Eem'. Het schilderij is vervaardigd in de zeer herkenbare, enigszins transparante stijl van deze kunstenares en biedt mogelijk een blik op de Grote Melm. Tenslotte een houtskooltekening van 'De rieten dakjes' door Jaap de Ruig. De tekening laat ons een besneeuwde Laanstraat in de avond zien, met zicht op de toren van de Pauluskerk en op een enig-

zins gefantaseerd stadhuis. Jaap de Ruig maakte deze tekening oorspronkelijk voor Frans van Klaarwater, een timmerman in dienst van Klaas van Klaarwater. Frans schonk deze tekening indertijd aan de moeder van Lies van Weert, bij wie hij in huis woonde.

De reis naar Bellingwolde bleek dus niet voor niets geweest te zijn. Met deze drie fraaie aanwinsten in de achterbak van de auto keerden we naar Baarn terug.

Wie meer wil weten over de hierboven genoemde Baarnse kunstenaars, verwijs ik naar eerdere publicaties in *Baerne*, nl. in jrg. 15, 1991 nr. 4 en in jrg. 26, 2002 nr.3 en 4 van respectievelijk Hans Bronkhorst en Gerard Brouwer.

Jaap Kruidenier

'De rieten dakjes', houtskooltekening, jaartal onbekend, gesigineerd r.o. Jaap de Ruig, 65 x 52 cm (foto Ad Peeters)

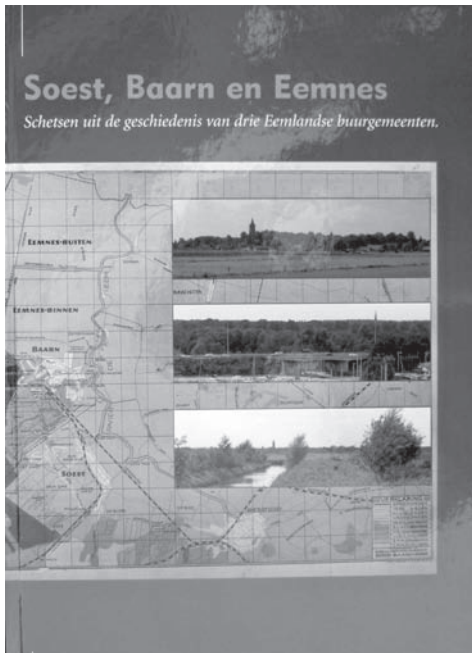
Boekbesprekingen Soest, Baarn en Eemnes

Een prijzige uitgave van de Rotary Club Baarn-Soest, waarvan de opbrengst bestemd is voor het hospice 'De Luwte' in Soest. *Schetsen uit de geschiedenis van drie Eemlandse buurgemeenten* luidt de ondertitel, zodat de lezer weet waaraan hij begint.

Dit boek bezorgde me veel lees- en kijkplezier! Bij hoofdstuk 3 bijvoor-

beeld, *Soesters voelen zich thuis in Eemnes*, bij het hoofdstuk over de oude postwagen en het eerste hoofdstuk, dat interessant is en met bijzondere foto's geïllustreerd. Dat geldt ook voor de artikelen over de Eemlandse pers en over de Rabobank. Wat de twee laatste betreft, is het prettig eens een ander onderwerp belicht te zien dan het koninklijk huis of paleis Soestdijk. Wel vraag ik me af, wat van dit boek verder de (toegevoegde) waarde is. Zijn de verhalen nieuw? Dat zal dan voor hoofdstuk 15 gelden, want daarin schrijft Jan van Steendelaar: 'Er zijn verhalen waarbij je je afvraagt waarom die niet eerder zijn geschreven.' Maar de andere hoofdstukken? Slechts bij zes van de twintig hoofdstukken worden bronnen en literatuur vermeld, dus daarvan worden we niets wijzer. Zou Fred Lammers zijn twistappel-verhaal van paleis Soestdijk – waarin hij Baarns burgemeester Van Reenen, die doet waarvoor hij is benoemd, m.i. onterecht attaqueert – niet eerder in zijn ruim 90 verschenen boeken hebben gepubliceerd? Het is nauwelijks te geloven. De m.i. ook té lange bijdrage – dus geen schets meer – van Thera Coppens is in ieder geval (deels) eerder in druk verschenen. Leuk dat zij het tijdschrift *Baerne* (welke nummers trouwens?) voor haar artikel gebruikte!

Wat mij verder aan dit boek op-

Soest, Baarn en Eemnes. Schetsen uit de geschiedenis van drie Eemlandse buurgemeenten. Onder redactie van Jan Wessels, Wim de Kam en Jan van de Kraats, uitgave Rotary Club Baarn-Soest, ter ondersteuning van het Hospice de Luwte in Soest/Baarn e.o, eerste druk: mei 2006, € 32,50.

Baarn en haar Middenstand 1920-1950

Een boek dat lekker ruikt, een kloek formaat heeft en gedrukt is op prettig dik papier, dat zorgvuldig en rond is afgesneden. Zelfs de oplage van de eerste druk, 1200 stuks, wordt in het colofon vermeld. Daarbij een voorwoord van BC-redacteur Martin Hoogendoorn en een index op straatnaam (een index op persoonsnamen ontbreekt en waar is de literatuuropgave?). Dit alles maakt toch een verzorgde indruk. Het boek is door de vele – maar door het formaat helaas niet altijd even duidelijke – foto's vooral een interessant kijkboek geworden.

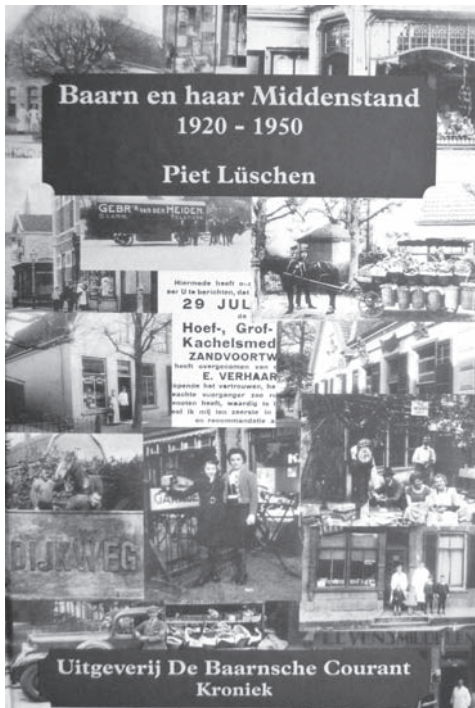
En aangezien weinigen de *Baarnsche Courant* zullen bewaren, vult deze kroniek zeker een leemte op in publicaties over Baarn. Met dank aan chroniqueur Piet Lüschen, de uitgever en de medewerkers van Drukkerij Bakker, die monnikenwerk hebben moeten verrichten om uit de *Baarnsche Couranten* van jaren de inhoud van dit boek op te zoeken.

Een van de charmes van het boek is het

valt, is het grote aantal slordigheden in de tekst. Het is Sterneberg (niet Sternenberg), het is Rutgers van Rozenburg, niet Rutgers van Roozenburg, het is Cees van de Steeg, niet Cees van der Steeg. Postiljon zonder g (p. 22), diligence met één l (p.22; deze bladzijde is – met meer fouten – wel heel slordig geredigeerd), adellijke afkomst (p. 43) daarentegen met twee l's. Iedereen maakt fouten, doch in dit boek zijn het er wel erg veel. Jammer!

Maar wanneer je daar doorheen kijkt, zie je een aardig boek, met fraaie foto's en overwegend korte, prettig leesbare verhalen.

gb

aparte taalgebruik; een woordkeus die het boek een persoonlijk accent geeft. Dat geldt ook voor de uitstapjes die Lüschen zich buiten de in de titel aangegeven periode permitteert. Het is m.i. prijzenswaardig, dat door deze uitgave talloze Baarnse historische wetenswaardigheden en anekdotes voor het nageslacht bewaard zijn gebleven!

Tot slot nog een vraag. Op bladzijde 31 vertelt Lüschen over de zwerver Stoffels die werd opgesloten in het politiebureau en die men verzuimde te registreren. Dagen later vond men hem dood in de cel. Was dit dan de tweede

dode in een Baarnse politiecel of vergist Lüschen zich in de naam en heette de zwerver niet 'een zekere Stoffels', maar was het de 56-jarige zwerver Pieter Rigters uit Vlaardingen, die in het voorjaar van 1924 in de cel jammerlijk overleed, omdat men hem vergeten was?

gb

Baarn en haar Middenstand 1920-1950, door Piet Lüschen, Uitgeverij Baarnsche Courant, Baarn, eerste druk april 2006, ISBN-13:978-90-70644-24-6, € 27,50.

Beide boeken (maar ook de andere titels in de bibliotheek) zijn gedurende de openingsuren (zie blz. 1) kosteloos te lenen voor leden van de vereniging.

Inleverdatum kopij

decembernummer 2006: **uiterlijk** 15 oktober a.s.

Tekst aanleveren als platte tekst uitsluitend als bijlage bij e-mail; of op diskette, cd of dvd.

Foto's – scherp en van goede kwaliteit – in originele staat of op cd/dvd. In het laatste geval in een .jpg of .tif bestand en van voldoende grootte (ca. 1 MB). Het aangeleverde materiaal wordt z.s.m. geretourneerd. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen te weigeren en/of te wijzigen. Kopij svp zenden aan de eindredactie: gbrouwer.baarn@hetnet.nl